

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๓๗๘/๒๕๕๒

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๘๑ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้
รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการ
เป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ
ยุติธรรม สมควรจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อดำเนินการดังกล่าว
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

กรรมการอย่างน้อยสองคนต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา
ให้เลขาธิการ เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

มาตรา ๖ กรรมการต้องเป็นผู้มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย อาชญาวิทยา สังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือด้านอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นกลางทางการเมือง

มาตรา ๗ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง

(๓) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ

หรือรัฐวิสาหกิจ หรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๔) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๕) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๖) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๗) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๘) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๙) เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

มาตรา ๘ กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละหกปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗

เมื่อมีกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการ แต่งตั้งกรรมการใหม่แทน โดยให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระ ที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน ในระหว่างเวลาที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการ เท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่ เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ถ้าไม่มีประธานกรรมการ หรือประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ ประธานกรรมการชั่วคราว

มาตรา ๑๑ การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหรือกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนด

ให้อนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดมาให้ ข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการได้

มาตรา ๑๔ ให้กรรมการได้รับคำตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
- (๒) ดำเนินการให้มีการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
- (๓) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ วิชาการ และผลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม
- (๔) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
- (๕) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน การรักษาการแทนหรือการปฏิบัติราชการแทน การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ หรือการสงเคราะห์อื่น แก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน
- (๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในเรื่องใด คณะกรรมการต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นก่อน

หมวด ๒

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๑๗ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ แต่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ

มาตรา ๑๘ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
- (๒) ศึกษา วิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๓) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคลอื่นในการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม
- (๔) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คนหนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานปฏิบัติหน้าที่เฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ให้ประธานกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ

เลขาธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๒๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบหกสิบปี
- (๓) ลาออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลใดศาลหนึ่งให้จำคุก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง
- (๗) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง บกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรง หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๒๓ สำนักงานมีรายได้และทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้
  - (๒) รายได้และผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงาน
  - (๓) รายได้และดอกผลจากทรัพย์สินของสำนักงาน
  - (๔) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่สำนักงาน
- รายได้ของสำนักงานไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน คณะกรรมการ อาจขอให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการหรือพนักงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ สั่งให้ข้าราชการหรือพนักงานดังกล่าวไปช่วยปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานได้เมื่อข้าราชการ หรือพนักงานผู้นั้นยินยอม โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้ถือว่าข้าราชการหรือพนักงานผู้นั้นไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ถือว่าข้าราชการและพนักงานนั้นเป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน

คณะกรรมการอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติหน้าที่ ตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๕ การบัญชีของสำนักงานให้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชี ตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายใน เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงาน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบ ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ ภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๖ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชี ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

ในทุกรอบปีงบประมาณ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีอิสระ ที่คณะกรรมการแต่งตั้งโดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี และประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยให้แสดงความคิดเห็น เป็นข้อวิเคราะห์ว่า การใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผล ตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลเสนอต่อคณะกรรมการ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ให้สำนักงานเป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

หมวด ๓

ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปี ซึ่งต้องแสดงรายละเอียดแผนงานและผลการปฏิบัติหน้าที่ตลอดจนอุปสรรค และแผนการ ดำเนินงานในระยะต่อไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจขอให้กรรมการหรือเลขาธิการชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือหรือขอให้ มาชี้แจงด้วยวาจาได้

มาตรา ๒๘ ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป
ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอคำขอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการ
ต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๙ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ
ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๐ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และงบประมาณ
ของสำนักงานกิจการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการเตรียมการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูป
กระบวนการยุติธรรมไปเป็นของสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๑ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมทำหน้าที่เลขาธิการ
จนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี